

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XI/68/2011
Rady Miejskiej w Pasymiu
z dnia 14 listopada 2011r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE PASYM
NA LATA 2012 - 2015**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
Podstawa prawna	5
Skala zjawiska przemocy w rodzinie	5
Analiza SWOT	7
Cel główny	8
Cele szczegółowe i zadania programu	8
Działania	8
Dane dotyczące programu	9
Monitoring i ewaluacja	9

Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Rodzina, która nie radzi sobie w sytuacjach kryzysowych, a także nie realizuje swoich funkcji nosi miano rodziny dysfunkcyjnej. Jedną z krytycznych sytuacji, wymagającą natychmiastowej interwencji odpowiednich służb jest przemoc w rodzinie.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie oraz wyróżnienie jej form.

Przemocą jest wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy. Jest to fizyczna przewaga wykorzystywana do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś lub narzucona bezprawnie władza, panowanie.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1, tj. członka rodziny – osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6.06.1997r. – Kodeks karny) a także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).
- **Przemoc psychiczna** – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).

- **Przemoc ekonomiczna** - uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).
- **Przemoc seksualna** – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych (np. mąż, który stosuje przemoc lub grozi użyciem przemocy, żeby zmusić żonę do stosunku, może zostać skazany za gwałt).
- **Zaniedbanie** – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie – zwana także przemocą domową – chociaż istnieje tak długo, jak sama rodzina, w Polsce stała się problemem społecznym, o którym zaczęto mówić publicznie, dopiero w latach 90. Zaczęły się wówczas pojawiać publikacje na ten temat, podjęto badania naukowe i statystyczne w celu zbadania skali zjawiska oraz zaczęły powstawać pierwsze miejsca udzielania pomocy ofiarom przemocy domowej.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Preambuła ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

„Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie ustawa ta nakłada na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, ponadto nakazuje opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Niniejszy program jest zgodny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz celami Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2010 - 2013

- Cel 4. Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży.
- Cel 5. Ochrona dzieci i młodzieży przed marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

A także wpisuje się w obszary priorytetowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pasyń na lata 2009 - 2013

- Obszar 2.5.1 Grupy społeczne zagrożone marginalizacją głównie osoby bezrobotne i uzależnione.
- obszar 2.5.2 Ochrona rodziny i opieka nad dzieckiem i rodziną.

Podstawa prawna

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U. z 2007r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.);
4. Uchwała Nr XXIII/149/2009 Rady Miejskiej w Pasymiu z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 – 2013;
5. Uchwała Nr XXXV/211/2010 Rady Miejskiej w Pasymiu z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Systemu Opieki na Dzieckiem i Rodziną na lata 2010 – 2013.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc ze strony osób najbliższych jest doświadczeniem trudnym. Istnieją mechanizmy psychologiczne sprawiające, że ofiary racjonalizują sobie takie przeżycia, usprawiedliwiają sprawców, obwiniają siebie. Jednocześnie presja społeczna może stanowić barierę przed ujawnieniem przemocy osobom obcym. Szczególne znaczenie, jakie w polskiej kulturze przypisuje się rodzinie, może utrudniać rozpoznanie problemów w niej występujących.

Z przeprowadzonych w Polsce badań w 2009 r. przez CBOS: „Przemoc i konflikty w domu” wynika, że 26% dorosłych Polaków zna przynajmniej jedną kobietę, która padła ofiarą przemocy ze strony swojego partnera. Co jedenasty dorosły (9%) twierdzi, że przynajmniej raz został uderzony przez współmałżonka (partnera/kę) podczas kłótni. Około połowy z nich przynajmniej kilkakrotnie padło ofiarą agresji.

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że padły ofiarą przemocy ze strony współmałżonka (partnera). Częściej przyznają też, że były wielokrotnie bite. Jedna dziesiąta dorosłych będących w stałym związku (10%) doświadcza wyzwisk, krzyków oraz agresji słownej ze strony partnera. Mniejsze grupy mają ograniczane kontakty z rodziną i przyjaciółmi (7%) bądź są poniżane, wyśmiewane (6%). Taka sama jest liczebność osób, które doświadczają ze strony partnera gróźb, szantażu (4%) lub mniej dotkliwej niż bicie agresji fizycznej – szarpania, popychania (4%). Jedna piąta rodziców mających dzieci do 19 roku życia (19%) przyznaje, że czasem bije lub biła swoje dziecko, najczęściej miało to miejsce dawno temu. Ponad dwie trzecie rodziców deklaruje, że ich dzieci nigdy nie były bite.

Od kilkunastu lat systematycznie zmniejsza się grupa rodziców, którzy przyznają, że czasem biją dzieci, rośnie natomiast odsetek respondentów twierdzących, że ich dziecko nigdy nie zostało uderzone. Może to być skutkiem ukrywania zjawiska, częstszego uświadamiania sobie, że takie postępowanie jest niewłaściwe. Może to oznaczać, że świadomość społeczna systematycznie się zmienia – spada przyzwolenie na przemoc wobec dzieci.¹

Zjawisko przemocy w rodzinie dotyka również mieszkańców Gminy Pasym.

W roku 2010 w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym udzielono 134 porad dla 22 - osób ofiar przemocy. W pięciu rodzinach, w których żyło 19 osób doświadczających przemocy pracownicy socjalni przeprowadzili interwencję kryzysową.

Osoby zwracające się o pomoc do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie zgłaszały wprost przypadku stosowania przemocy w ich rodzinach. Natomiast z kontaktów bezpośrednich w punktach konsultacyjnych i w komisji z zeznań osób nadużywających alkoholu wynika, że przemoc (w różnych formach) występuje w 90% przypadków. Skuteczne zmotywowanie do leczenia odwykowego powstrzymuje przemoc.

Do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w roku 2010 zgłosił się tylko jeden sprawca przemocy. Słabe rozeznanie sytuacji w obszarze przemocy jest spowodowane ukrywaniem problemu przez osoby doświadczające przemocy.

Zmiana przepisów dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie daje gwarancję skuteczniejszego działania w celu rozeznania skali problemu w Gminie Pasym i jego złagodzenia

---

¹Centrum Badania Opinii Publicznej, Przemoc i konflikty w domu, Warszawa 2009, s. 3 – 8.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 - 2013; - Wysoka świadomość wśród kadr działających w jednostkach gminnych negatywnych skutków przemocy w rodzinie; - Wyszkolona kadra pracowników socjalnych; - Poparcie dla podejmowanych działań ze strony samorządu gminnego; - Dobra współpraca ze szkołami, sołectwami, parafiami, stowarzyszeniami i policją; - Rozwinięta infrastruktura społeczna (gminne świetlice socjoterapeutyczne, Klub Integracji Społecznej); - Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla osób uzależnionych, i współuzależnionych; - Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy; - Brak skutecznych konsekwencji w związku ze stosowaniem procedury „Niebieskiej Karty” przez policję i OPS; - Brak realizacji programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie; - Brak miejsc dla osób stosujących przemoc w związku z koniecznością natychmiastowej izolacji sprawcy; - Opór społeczności gminnej wobec korzystania z poradnictwa specjalistycznego; - Brak udziału gminy w kampaniach przeciw przemocy w rodzinie; - Słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja programów i projektów aktywizacyjnych dla mieszkańców gminy; - Możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych; - Rozwój systemu informacji z zakresu profilaktyki i wsparcia rodzin; - Nagłośnienie problemu przemocy w rodzinie w telewizji, radio i prasie w tym także prasie lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Słaba kondycja moralna i ekonomiczna rodzin; - Negatywne wzorce zachowań społecznych; - Stereotypy wizerunku osoby doświadczającej przemocy domowej; - Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy i niechęć do współpracy; - Częste zmiany uregulowań prawnych dotyczących pomocy rodzinie; - Agresywne nagłaśnianie niektórych problemów społecznych; - Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy; - Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, nadużywanie zawieszania kar; - Problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie agresora; - Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych; - Alkoholizm w rodzinach; - Pojawiające się zjawisko upadku wartości Rodzinnych.

Cel główny

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i problemów wokół niego występujących

Cele szczegółowe i działania podejmowane dla realizacji założonych celów:

I. Rozwój współpracy w zakresie budowy spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc a szczególnie zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

III. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele programu będą realizowane poprzez:

Cel szczegółowy I - działania:

- 1) Systematyczne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie.
- 2) Wypracowanie metod skutecznej współpracy pomiędzy instytucjami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 3) współpraca z OIK w Szczytnie.

Cel szczegółowy II – działania:

- 1) Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 2) Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.
- 3) Wspieranie funkcjonowania istniejącego Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- 4) Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie w kierunku uczestnictwa w programach korekcyjno- edukacyjnych
- 5) Systematyczne badanie zjawiska przemocy w rodzinie (ankiety, pozyskiwanie danych od instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy oraz ich analiza).
- 6) Inicjowanie działań zmierzających do utworzenia grupy wsparcia dla ofiar przemocy.

Cel szczegółowy III – działania:

- 1) Organizacja akcji informacyjnej na temat związany z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- 2) Organizacja spotkań i pogadanek (wymiana doświadczeń pomiędzy osobami działającymi w obszarze przemocy w rodzinie).

3) Opracowanie przystępnych informacji na temat procedur ochrony prawnej i wsparcia psychicznego.

Dane dotyczące programu

- Koordynator programu – Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Pasym.
- Miejsce realizacji - Gmina Pasym.
- Czas realizacji – 2012 -2015.
- Adresaci programu:
  - ofiary przemocy w rodzinie;
  - sprawcy przemocy w rodzinie;
  - rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie;
  - rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie;
  - przedstawiciele instytucji i służb pracujący w obszarze przemocy w rodzinie, m.in. pracownicy socjalni, policjanci, nauczyciele i pedagodzy szkolni, pracownicy służby zdrowia, członkowie GKRPA, wychowawcy świetlic i grup zabawowych, kuratorzy sądowi.

- Partnerzy:
  - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
  - Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie;
  - Sąd Rejonowy w Szczytnie ;
  - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Szczytnie (kuratorzy zawodowi i społeczni);
  - Prokuratura Rejonowa w Szczytnie;
  - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczytnie;
  - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie;
  - Zespoły Szkół i Szkoły Podstawowe;
  - Świetlice Socjoterapeutyczne;
  - Świetlice Środowiskowe;
  - Służba zdrowia;
  - Rady sołeckie;
  - parafie;
  - organizacje pozarządowe;

• Źródła finansowania:

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na lata 2012 - 2015 są środki własne Gminy, środki finansowe pozyskane z zewnątrz, fundusze od sponsorów.

Monitoring i ewaluacja

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań programu będzie prowadzony systematyczny monitoring realizowanych działań.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu;
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami;
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Program będzie podlegał ewaluacji rocznej oraz końcowej. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność prowadzonych działań w oparciu o założone wskaźniki.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba współpracujących instytucji, służb i organizacji;
- liczba i rodzaje udzielonych porad w P I-K;
- liczba osób korzystających z pomocy OIK w Szczytnie;
- liczba zorganizowanych szkoleń i przeszkolonych osób;
- liczba przeprowadzonych interwencji policji w zakresie przemocy w rodzinie;
- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”;
- udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- liczba spraw rozpatrywanych przez zespół interdyscyplinarny.

UCHWAŁA Nr XI/68/2011
Rady Miejskiej Pasymiu
z dnia 14 listopada 2011r.

W sprawie: uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pasym na lata 2012-2015

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U.z 2001 Nr 142 poz. 1591 z póź. Zm) w związku z art. 6 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U, z 2005 Nr 180 poz.1493 z póź zm.) Rada Miejska w Pasymiu uchwała się co następuje

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pasym na lata 2012-2015 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Pasym

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta w Pasymiu

Uzasadnienie

Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie , która weszła w życie 1 sierpnia 2010r nakłada na samorząd gminny między innymi tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie .

Elementem tego systemu jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar tej przemocy.